

«Тасдиқ мекунам»
Ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон,
доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор
Хушвахтзода К.Х.

«19» _____ с. 2022

ХУЛОСАИ

ҷаласаи муштараки кафедраҳои ҳуқуқи ҷиноятӣ ва муқовимат бо коррупсия, ҳуқуқи судӣ ва назорати прокурорӣ ва криминалистика ва фаъолияти экспертизаи судии факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

оид ба мубрамият ва аҳамияти мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионии Аминзода Зокирҷон Тоҳир дар мавзӯи «Таъини ҷазо барои маҷмӯи ҷиноятҳо ва аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо: масоили назариявӣ ва амалӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ)

Мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионии Аминзода Зокирҷон Тоҳир дар мавзӯи «Таъини ҷазо барои маҷмӯи ҷиноятҳо ва аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо: масоили назариявӣ ва амалӣ» дар кафедраи ҳуқуқи ҷиноятӣ ва муқовимат бо коррупсия муҳокима гардида, дар асоси суратмаҷлиси №1 аз 26-августии соли 2021 ба ҳимоя тавсия дода шудааст.

Аминзода Зокирҷон Тоҳир соли 1992 ба факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дохил гардида, соли 1998 онро аз рӯи ихтисоси «ҳуқуқшиносӣ» хатм намуда, аз соли 2013 то соли 2021 ӯ ба ҳайси унвонҷӯи кафедраи ҳуқуқи ҷиноятӣ ва муқовимат бо коррупсияи факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон дар гурӯҳи бучавӣ ба ҳисоб мерафт.

Шаҳодатнома оид ба супоридани имтиҳонҳои номзадӣ санаи 23 январи соли 2021, № 13 дода шудааст.

Довталаби дараҷаи илмӣ ба талаботи манзурнамудаи банди 17-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ гардидааст, мутобиқ мебошад.

Роҳбари илмӣ: – Шарипов Тақдиршоҳ Шарифович, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессори кафедраи ҳуқуқи ҷиноятӣ ва муқовимат бо коррупсияи факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Мубрамии мавзӯи таҳқиқот. Бояд зикр кард, ки Дар давраи муосири инкишофи ҷомеа, ҷазо ҳамчун воситаи ниҳой ва муҳими мубориза бо ҷинояткорӣ боқӣ мемонад. Бинобар он, таъини ҷазо танзими ҳуқуқи мукамал ва аз назари илмӣ асоснокро талаб месозад, то ки ба шахси гунаҳгор ҷазои сазовор дода шуда, дар як вақт талаботи принсипи адолат риоя гардад ва ҷазо дар ҳақде таъин гардад, ки барои ӯ ин шудан ба мақсади худ зарур ва кофӣ бошад. Маҳз дар ҳамин моҳият яке аз самтҳои

асосии сиёсати ҳуқуқи ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон ифода мегардад.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар суҳанронии худ дар мулоқот бо кормандони мақомоти судӣ аз 21.11.2019 сол вобаста ба таъини ҷазо ба судшавандагон аз ҷониби судҳои ҷумҳурӣ, аз ҷумла ибраз доштанд: «зикр бояд кард, ки аз ҷониби судҳо таҷрибаи татбиқи ҷазо якхела нест. Ин ҳолат, аз ҷумла вобаста ба ҷиноятҳои муомилоти ғайриқонунии воситаҳои нашъадор баръало мушоҳида мешавад, зеро судяҳо дар баъзе ҳолатҳо барои миқдори ками воситаҳои нашъадор ҷазоҳои ошкоро вазнин ё барои муомилоти миқдори махсусан калон ҷазоҳои ошкоро сабук таъин менамоянд.

Дар нӯҳ моҳи соли равон аз ҷониби судҳо 635 нафар судшавандагони дар ҳабс қарордошта бо таъини ҷазоҳои ғайриҳабсӣ аз ҳабс озод карда шудаанд, ки на ҳамаи ин ҷазоҳо асоснок мебошанд».

Дар Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд КҶ ҚТ) институти таъини ҷазо то ҳади муайян коркард ва мустаҳкам карда шудааст. Вале масоили таъини ҷазо аз руи маҷмӯи ҷиноятҳо ва маҷмӯи ҳукмҳо то ҳануз мураккаб боқӣ мемонад, ки ин аз ҷой доштани иштибоҳоти судӣ ҳангоми татбиқи моддаҳои 67 ва 68 КҶ ҚТ шаҳодат медиҳад. Маҷмӯи ҷиноятҳо ва маҷмӯи ҳукмҳо, таъини ҷазои сазоворро ба шахси дар чунин ҳолат ҷиноят содирнамуда ва коркарди механизми нисбатан мукамали таъини ҷазоро талаб месозанд.

Баъзе судҳо барои маҷмӯи ҷиноятҳо ҷазо муайян намуда, хусусият ва дараҷаи хавфнокии ҷамъиятии ҳар як ҷинояти содиршуда, инчунин шахсияти гунаҳгор ва дигар ҳолатҳои корро ҳамаатарафа ба назар намегиранд.

Дар баъзе мавридҳо судҳо ҳангоми таъини ҷазо барои содир намудани якчанд ҷиноятҳо аз рӯи моддаҳои мухталиф ба ҷои он ки ҷазоро дар асоси м. 67 қ. 3 КҶ барои маҷмӯи ҷиноятҳо таъин намоянд, саҳван онро мутобиқи моддаи 68 КҶ ҚТ, аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо таъин менамоянд.

Инчунин дар вақти ба ҳисоб гирифтани қисми адонашудаи ҷазо бо ҳукми пештара ба ҳатогиҳо роҳ дода мешавад. Ҳолатҳои ҷойдоранд, ки қисми адонагардидаи ҷазо аз рӯи ҳукми пештара ба ҷазои ҳукми охири қабулгардида қисман ё пурра зам карда намешавад.

Масоили таъини ҷазо аз руи маҷмӯи ҷиноятҳо ва маҷмӯи ҳукмҳо ҳама вақт дар назарияи ҳуқуқи ҷиноятӣ таваҷҷуҳи олимони зиёдро ба худ ҷалб сохтааст. Аммо дараҷаи омӯзишу таҳлили он то ҳануз ноқофӣ боқӣ мемонад. Масалан, то ҳол дар мавриди ҷудо намудани вақте, ки пас аз он содир намудани ҷинояти нав боиси таъини ҷазо аз руи маҷмӯи ҳукмҳо мегардад, лаҳзаи баровардани ҳукм ё эътиборӣ қонунӣ пайдо намудани он, андешаҳои ягона ҷой надоранд. Дар қонун тартиби қисман зам намудани ҷазо муайян нашудааст, ки ин ба судҳо имкон медиҳад, қисми ҷазоҳои таъиншударо аз диди худ зам намоянд ва як қисми ҷазои барои ҷиноятҳои алоҳида ба маҷмӯъ дохилшавандаро умуман ба эътибор нагиранд, ки ин ба воқеан беасос озод гардидан аз қисми ҷазои таъиншуда оварда мерасонад. Дар КҶ ҚТ тартиби таъини ҷазо аз рӯи маҷмӯи ҷиноятҳо аз рӯи тартиби қ.6 м.67 КҶ ҚТ ҳангоми ҷой доштани

шартан татбиқ накардани чазо аз рӯи парвандаи аввал муайян нашудааст.

Гуфтаҳои зикршуда зарурати омӯзиш ва таҳлили минбаъдан масоили таъини чазо аз руи маҷмӯи ҷиноятҳо ва маҷмӯи ҳукмҳо, коркарди таклифу пешниҳодҳои асоснокро доир ба муккамалсозии қонунгузорию ҷиноятӣ амалкунанда ва амалияи татбиқи онро дар ин самт тақозо менамояд.

Навгонии илмӣ таҳқиқоти диссертатсионӣ дар он зоҳир мегардад, ки баъди қабули ҚҚ ҚТ соли 1998 рисолаи илмӣ мазкур нахустин тадқиқоти маҷмӯие мебошад, ки ба тадқиқоти низомноки масъалаи таъини чазо аз руи маҷмӯи ҷиноятҳо ва барои маҷмӯи ҳукмҳо бахшида шудааст.

Дар диссертатсия таҳлили амиқи мафҳуму моҳияти сершуморагии ҷиноятҳо, мафҳум ва моҳияти маҷмӯи ҳукмҳо, фарқияти маҷмӯи ҷиноятҳо аз маҷмӯи ҳукмҳо анҷом дода шудааст.

Навгонии дигари таҳқиқоти диссертатсионӣ, пеш аз ҳама дар пешниҳодҳои илман асосёфта аз ҷониби муаллиф доир ба истифода шудани тарзҳои алоҳидаи таъини чазо аз руи маҷмӯи ҷиноятҳо ва барои маҷмӯи ҳукмҳо ифода меёбад. Ба назари эътибор гирифтани навгонҳои диссертатсия имконият медиҳанд, ки таъини чазо ҳангоми ҷой доштани маҷмӯи ҷиноятҳо ва маҷмӯи ҳукмҳо вобаста ба талаботи принципҳои қонуни ҷиноятӣ бо назардошти талаботи асосҳои умумии таъини чазо амалӣ гардида таҷрибаи ягонаи истофода шудани онҳо ба роҳ монда шавад. Рисолаи илмӣ аз навгонҳои зерин иборат аст:

- бори аввал дар рисолаи илмӣ масъалаи сершуморагии ҷиноятҳо: мафҳум ва шаклҳои он мавриди таҳлил қарор гирифтааст;
- дар рисолаи илмӣ муаллиф бори аввал асосҳои умумии таъини чазо ва хусусиятҳои татбиқи онҳоро ҳангоми маҳкумкӯшавӣ аз руи маҷмӯи ҷиноятҳо баррасӣ намудааст;
- ҳамчунин, навгонии дигари рисола дар он мебошад, ки муаллиф тарзҳои таъин намудани ҷазои ниҳоиро аз руи маҷмӯи ҷиноятҳо бо таҳлил намудани шумораи зиёди ҳукмҳои судӣ, андешаҳои гуногуни олимони таҳлил намуда барои такмил додани қонунгузорию ҷиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон ва беҳтар намудани фаъолияти судҳо дар ин самт пешниҳодҳои асоснок намудааст;
- дар рисолаи илмӣ муайян намудани қисми адонашудаи чазо аз рӯи ҳукми пештара мавриди баррасӣ қарор дода шудааст;
- тарзҳои таъини чазо аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳоро таҳлил намуда муаллиф андешаҳои илман асоснок пешниҳод намудааст.

Мақсади таҳқиқот. Мақсади асосии таҳқиқот аз таҳлили комплекси назариявӣ ва амалиявии масоили таъини чазо барои маҷмӯи ҷиноятҳо ва аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо, коркарди таклифу пешниҳодҳо оид ба муккамалсозии қонунгузорию ҷиноятӣ ва амалияи судӣ дар ин самт иборат мебошад.

Вазифаҳои таҳқиқот. Дар робита ба мақсади тадқиқот, ҳамзамон доираи муайяни вазифаҳо низ муқаррар шудаанд, ки ҳалли назариявӣ ва амалии онҳо мазмуну муҳтавои таҳқиқоти диссертатсионии мазкурро ташкил медиҳанд. Аз ҷумла:

- - таҳлили мафҳум ва шаклҳои сершуморагии ҷиноятҳо;

- омӯзиши мафҳуми маҷмӯи ҷиноятҳо, аломатҳои фарқкунандаи он аз дигар шаклҳои сершуморагии ҷиноятҳо;
- баррасии асосҳои умумии таъини ҷазо ва таҳлили хусусиятҳои татбиқшавии онҳо ҳангоми маҳкумшавӣ аз руи маҷмӯи ҷиноятҳо;
- таҳлили тарзҳои таъини ҷазои ниҳой аз руи маҷмӯи ҷиноятҳо;
- таҳлили тартиби таъини ҷазо аз руи маҷмӯи ҳукмҳо
- таҳлили таҷрибаи судии таъини ҷазо барои маҷмӯи ҷиноятҳо ва аз руи маҷмӯи ҳукмҳо.

Хулосаҳо ва тавсияҳои илмӣ дар диссертатсия таҳқиқоти комплекси таҳлили таъини ҷазо барои маҷмӯи ҷиноятҳо ва аз руи маҷмӯи ҳукмҳо ҳам нисбати ҷазоҳои асосӣ ва ҳам иловагӣ анҷом дода шудааст. Хатогиҳои нисбатан паҳншуда дар амалияи судӣ ҳангоми таъини ҷазо дар ин самт мавриди таҳлил қарор гирифтааст.

Натиҷаҳои илмӣ таҳқиқоти диссертатсионӣ аз сатҳи навгонии таҳқиқоти диссертатсионӣ дарак медиҳанд. Таҳқиқоти диссертатсионӣ қори илмӣ анҷомёфта буда, дар он вазифаҳои гузошташуда пурра ҳалли худро ёфтаанд.

Доир ба мавзӯи диссертатсия ва моҳияти он унвонҷӯ 8 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла 5 адади онҳо дар маҷаллаҳои тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо забони тоҷикӣ ва русӣ ба таъб расонидааст. Интишороти муаллиф мазмун ва моҳияти мавзӯи таҳқиқоти диссертатсиониро инъикос намуда, таҳлили онҳо дар қисми хулоса ва тавсияҳои диссертатсия ҷой дода шудаанд.

Тавсиб ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия. Диссертатсия дар кафедраи ҳуқуқи ҷиноятӣ ва муқовимат бо коррупсияи факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон омода гардида, дар ҷаласаҳои кафедра мавриди муҳокима қарор гирифтааст. Муқаррароти асосӣ ва хулосаҳои диссертатсия дар мақолаҳои муаллиф дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар маҷаллаҳо ба нашр расидаанд.

Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ дар конференсияҳои илмӣ зерин ба тариқи маъруза аз ҷониби муаллифи рисола пешниҳод гардидаанд:

Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ дар конференсияҳои илмӣ зерин ба тариқи маъруза аз ҷониби муаллифи рисола пешниҳод гардидаанд:

а) байналмилалӣ:

- Актуальные вопросы юриспруденции VI Международная студенческая научно-практическая конференция дар мавзӯи «Определение неотбытой части наказания, назначаемого по предыдущему приговору», - Душанбе, 2019.

- «Низомии миллии ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва давлатҳои ИДМ: омӯзиши ҷараён ва омилҳои рушд» VIII-умин конференсияи байналмиллалӣ илмӣ-назариявӣ дар мавзӯи «Тартиби татбиқи тарзи қисман зам намудани ҷазо аз руи маҷмӯи ҷиноятҳо» маҷмӯи мақолаҳо, Душанбе 30 октябри соли 2020.

б) ҷумҳуриявӣ:

«Роҳҳои муосири мубориза бо коррупсия дар Тоҷикистон» маводҳои конференсияи ҷумҳуриявӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Таъини ҷазо барои маҷмӯи ҷиноятҳо», ш. Душанбе 05 декабри соли 2020.

Маврид ба тазаккур аст, ки нуктаҳои илмӣ ва пешниҳодҳои амалие, ки аз ҷониби унвонҷӯ дар рисола манзур карда шудаанд, метавонанд дар таҳияву таҷдиди конунгузории ҷиноятии ҚТ саҳмгузор бошанд. Инчунин, натиҷаҳои рисоларо метавон дар таълими фанҳои «Ҳуқуқи ҷиноятӣ», «Таъини ҷазо», ҳангоми навиштани корҳои курсӣ, рисолаҳои хатм ва рисолаҳои магистрӣ истифода бурд.

Саҳми шахсии докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот. Саҳми шахсии докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот бо он муайян карда мешавад, ки натиҷаҳои илмии таҳқиқоти диссертатсионӣ, аз ҷумла хулосаҳои назариявӣ, тақлифу пешниҳодҳо ва нуктаҳои илмие, ки ба ҳимоя пешниҳод карда мешаванд, метавонанд дар ҷодаи рушду тақмили конунгузории ҷиноятӣ оид таъини ҷазо барои маҷмӯи ҷиноятҳо ва аз руи маҷмӯи ҳукмҳо, инчунин амалияи ҳуқуқтабқиқунӣ саҳми назаррас дошта бошанд.

Мавзӯ ва мазмуни таҳқиқот ба шиносномаи ихтисоси ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ), ки бо қарори Раёсати комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми сентябри соли 2021, таҳти №7 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад.

Таҳқиқоти диссертатсионии Аминзода Зоқирҷон Тоҳир дар мавзӯи «Таъини ҷазо барои маҷмӯи ҷиноятҳо ва аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо: масоили назариявӣ ва амалӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) ба талаботи бандҳои 31, 33-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ гардидааст, ҷавобгӯ буда, аз тарафи муаллиф мустақилона таълиф гардида, дорои ягонагии дохилӣ, натиҷа ва нуктаҳои нави илмӣ мебошад ва саҳми шахсии муаллифро дар соҳаи илм нишон медиҳад.

Қарор карда шуд:

1. Диссертатсияи Аминзода Зоқирҷон Тоҳир дар мавзӯи «Таъини ҷазо барои маҷмӯи ҷиноятҳо ва аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо: масоили назариявӣ ва амалӣ» таҳқиқоти илмӣ-соҳавӣ ба ҳисоб рафта, ба талаботи пешбини-гардидаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад.

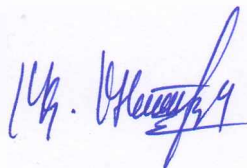
2. Диссертатсияи Аминзода Зоқирҷон Тоҳир дар мавзӯи «Таъини ҷазо барои маҷмӯи ҷиноятҳо ва аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо: масоили назариявӣ ва амалӣ» ҷиҳати ҳимоя намудан барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-019-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон тавсия карда шавад.

Хулоса дар маҷлиси муштаракӣ кафедраҳои ҳуқуқи ҷиноятӣ ва муқовимат бо коррупсия, ҳуқуқи судӣ ва назорати прокурорӣ ва криминалистика ва фаъолияти экспертизаи судии факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон қабул карда шуд. Дар маҷлис иштирок доштанд: 15 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» – 14

нафар, «зид» – 0 нафар, «бетараф» – 0 нафар, суратмачлиси чаласаи муштараки кафедраҳои ҳуқуқи ҷиноятӣ ва муқовимат бо коррупсия, ҳуқуқи судӣ ва назорати прокурорӣ ва криминалистика ва фаъолияти экспертизаи судии факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (таъйиноти декани факултети ҳуқуқшиносии ДМТ аз 05 ноябри соли 2022, таҳти №213/1) аз 16-уми ноябри соли 2022.

Раиси маҷлиси муштарак:

номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
дотсент

Курбонализода Н.Ш.

Котиби маҷлиси муштарак:

номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
муаллими калони кафедраи криминалистика
ва фаъолияти экспертизаи судии
факултети ҳуқуқшиносии ДМТ

Шарипов С.С.

Муқарризи №1:

номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ
дотсенти кафедраи криминалистика
ва фаъолияти экспертизаи судии
факултети ҳуқуқшиносии ДМТ

Давлатзода К.Д.

Муқарризи №2:

номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
дотсенти кафедраи ҳуқуқи
ҷиноятӣ Донишгоҳи славянии
Русияву Тоҷикистон

Абдуллаев Н.С.

Имзохоро тасдиқ мекунам:

Сардори РК ва КМ ДМТ
«19» 11 2022 с.

Тавқиев Э.Ш.

Имзои Абдуллаев Н.С.-ро тасдиқ
мекунам: Сардори шӯъбаи кадрҳои

Донишгоҳи славянии Россия – Тоҷикистон
«19» 11 2022 с.

Раҳимов А.А.